

SPECIFICKÝ PŘÍSTUP KE STUDENTŮM S CHRONICKÝM SOMATICKÝM ONEMOCNĚNÍM

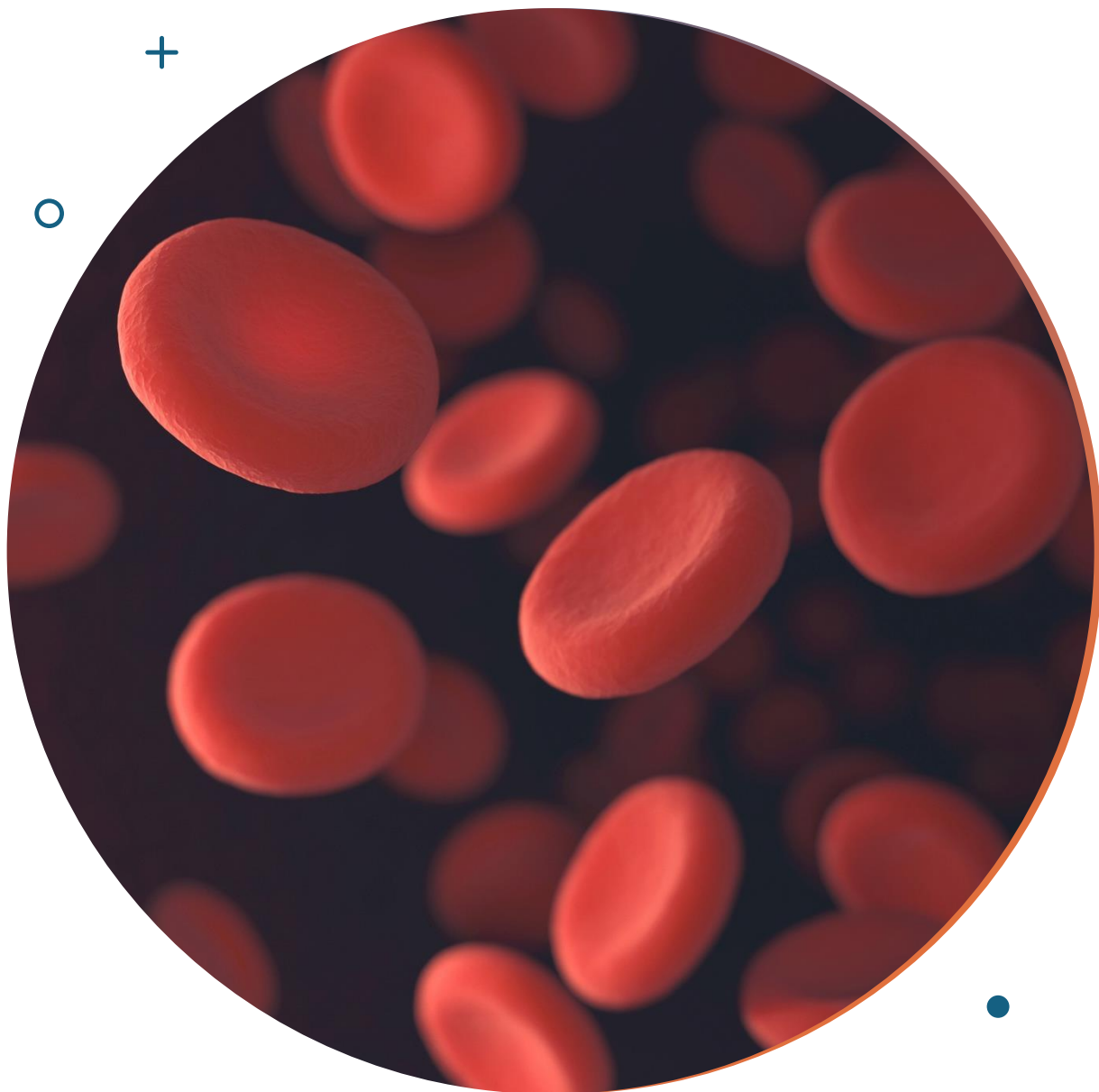
Co potřebuje vysokoškolský
poradce vědět, vidět a dělat

Markéta Celerová

INEP Medical s.r.o. & Centrum paliativní a podpůrné
medicíny Lékařské fakulty v Plzni Univerzity Karlovy

Konference Asociace vysokoškolských poradců, z.s.

2. 9. 2026

KDO JE STUDENT S CHRONICKÝM ONEMOCNĚNÍM?

Studentka přichází s tím, že poslední měsíc nestíhá. Neodevzdává práce, ruší konzultace, na zkoušku se nepřipravila. Říká, že je „líná, neschopná a úplně vyhořelá“.

Teprve později řekne, že má Crohnovu nemoc, poslední týdny je extrémně unavená, má průjemy a dvakrát týdně chodí na vyšetření.

Je to psychologický problém, studijní problém, nebo zdravotní problém?

Může být všechno najednou.

Chronické onemocnění není jen diagnóza. Je to proměnná, která vstupuje do fungování člověka, jeho psychiky, vztahů i studia.

CO ZNAMENÁ „CHRONICKÉ ONEMOCNĚNÍ“ aneb na co si odpovědět

Průběh?

- stabilní × relabující-remitující
- předvídatelná × nepředvídatelná
- viditelná × neviditelná

Symptomy?

- Bolest
- Únava, kolísání energie
- Kognice
- Urgence
- Spánek
- neurologické příznaky

Léčba?

- každodenní medikace
- Injekce
- Infuze
- Biologická léčba
- Hospitalizace
- Kontroly
- Rekonvalescence

NEMOC STUDUJE VŠ

ONEMOCNĚNÍ	STUDIUM	PSYCHIKA
Proměnlivý stav Relaps, akutní ataka Únava, bolest Kognitivní obtíže Kontroly, léčba, hospitalizace NÚ	Docházka, absence Termíny, zkoušky Tempo, organizace práce Koncentrace a výkonost Praxe	Nejistota a ztráta kontroly Obavy z další ataky a zhoršení Frustrace a pocit odlišnosti Stigma, skrývání nemoci Přijetí & nepřijetí nemoci

Ne každá nemoc je vidět. Ne každý boj je znám.
DÍKY, ŽE JSEM VÍC NEŽ MOJE NEMOC.

NA CO NEZAPOMÍNAT

-
- Léčba často v centech, která jsou vzdálená nebo v místě bydliště
 - Kognitivní fungování: na první pohled může být naprosto OK, ale může mít zhoršení výkonu při exacerbaci, problém udržet pozornost, „brain fog“, potíže s vybavováním slov
 - Spánek
 - Finanční zátěž
 - Sociální život
 - Stigmatizace
 - Alkohol

**NEPTÁME SE JEN: „CO VÁM NEMOC ZNEMOŽŇUJE?“
PTÁME SE: „CO VŠECHNO MUSÍTE DĚLAT NAVÍC, ABY VAŠE STUDIUM
VŮBEC BYLO MOŽNÉ?“**

PSYCHOLOGIE CHRONICKÉ NEMOCI

Přijetí onemocnění	Jsem nemocný a je to součást mého života X Tohle se mi nesmí dít.
Vlastní identita a hodnota	Mám nemoc X Jsem nemocný člověk (metafora tance)
Kontrola	Na co se vlastně mohu spolehnout? Co je v mé moci? Tzv. „čekání na relaps“ – podvědomý strach z opětovného zhoršení Nelze prakticky nic naplánovat, vše je třeba přizpůsobovat aktuálnímu zdravotnímu stavu
Omezení, ztráty a stigma	Spontánnost, sport, cestování, vztahy, „normální život“
Syndrom neviditelné nemoci	znejištění i sám sebe, jestli přeci jen nejsem jen líný nebo hloupý? Tlak na podávání výkonu, opakované vysvětlování a obhajování

KONKRÉTNÍ
ONEMOCNĚNÍ

DIABETES MELLITUS

- Několik typů (nejčastěji při studiu 1. typ s nutností píchat si inzulín)
- Hypoglykémie a hyperglykémie – Víme, jak reagovat?
- Výrazné propady energie a koncentrace
- Nutnost monitoringu a neustáلهo rozhodování
- Vliv glukózy, stresu a onemocnění
- Elektronická zařízení (senzory, pumpy)
- Př. Student během zkoušky v důsledku stresu řeší nutnost stabilizovat hyperglykémii, ale v důsledku může padat do hypoglykémie

„Co si budou myslet, když se během zkoušky koukám na telefon?“

„Co když si někdo všimne, že se třesu?“

JEZEVČÍK

S ROZTROUŠENOU SKLERÓZOU

SCLEROSIS MULTIPLEX

- Extrémní únava i po malé zátěži
- Zapomínání (slovo, jméno, zadání), ale i ztracení niti v rozhovoru
- Pomalé tempo
- Proměnlivost stavu (včera to šlo, dnes vůbec)
- Potíže v motorice (jemná motorika, chůze, rovnováha)
- Zhoršení obtíží v horku

„Vypadám jako zdravý člověk, ale najednou mi nejde odpovědět.“

„Jak vysvětlím, že jsem před týdnem fungoval úplně normálně?“

„Teď jsem ve stresu/přetáhnu se, zítra budu tahat nohu.“

IBD

- Náhlé a naléhavé nucení na stolicí (až inkontinence)
- Nadýmání, plynatost, bolesti a křeče břicha - stigma
- Výrazná únava, dehydratace
- Biologická léčba, NÚ, hospitalizace
- Různé formy

*„Nemůžu vysvětlovat před celou třídou, proč musím odejít.“
„Co když to nestihnu na toaletu?“
„Co když si někdo všimne krve?“*

EPILEPSIE

- Grand mal vs. Petit mal
- Zárazy, absence
- Kognitivní profil
- Amnézie – nepamatovat si, co se stalo
- Výrazná pozáchvatová únava
- Obtíže s vyjadřováním
- NÚ medikace (kognice, úzkost, dráždivost, třes, GIT), SOS medikace - sedativa

*„Co když to všichni viděli?“
„Budou si myslet, že jsem nebezpečný/á?“
„Co když dostanu záchvat u zkoušky?“*

BIOLOGICKÁ LÉČBA

=Biologická léčba je moderní medicínská metoda, která využívá látky produkované živými organismy nebo látky tělu vlastní k cílenému ničení nemocných buněk a regulaci imunitního systému

- Vysoce účinná léčba, která ale přináší specifické logistické, fyzické i psychické výzvy
- Aplikace: infuze nebo injekce
- Potlačení imunitního systému
- Únava po aplikaci vs. Zhoršení stavu před aplikací

PRAKTICKÉ RADY

ZÁKLADY

- **Aktivní naslouchání**
 - Bezpečné prostředí (zavřené dveře, klid, nepřerušování)
 - Otevřené otázky (Jak se Vaše onemocnění projevuje v běžném studijním týdnu? Co je pro Vás na fakultě nyní to nejnáročnější?)
 - Více se ptejte, méně předpokládejte – dotazování je odrazem zájmu, jen skrz něj dokážeme nahlédnout situaci z perspektivy pacienta
- **Validace**
 - Oceňte snahu studenta a připusťte náročnost
 - ! Gaslighting (snižování závažnosti) – Vypadá docela dobře, to bude určitě dobré
 - Oddělujte schopnosti od projevů nemoci – zhoršená paměť je odraz nemoci, nikoliv neschopnosti studenta
- **Společné plánování**
 - Stanovte společně priority, jednotlivé kroky, deadlines
 - Dívejte se na to z pohledu Vy + student + univerzitní požadavky vs. Onemocnění, nikoliv požadavky studenta vs. Požadavky univerzity
- **Předání kontroly**
 - Nemoc přebírá kontrolu nad tělem a fungováním studenta, ponechejte mu kontrolu nad řešením
 - „Jaké kroky by Vám ulehčily tento semestr?“ „Co by Vám nyní nejvíce pomohlo?“
- **Shrnutí**
 - Vy shrňte, co jste se dozvěděli o studentově fungování, jeho nemoci, nezapomeňte také na jeho silné stránky
 - Student shrnuje plán a kroky

10 KONKRÉTNÍCH OTÁZEK

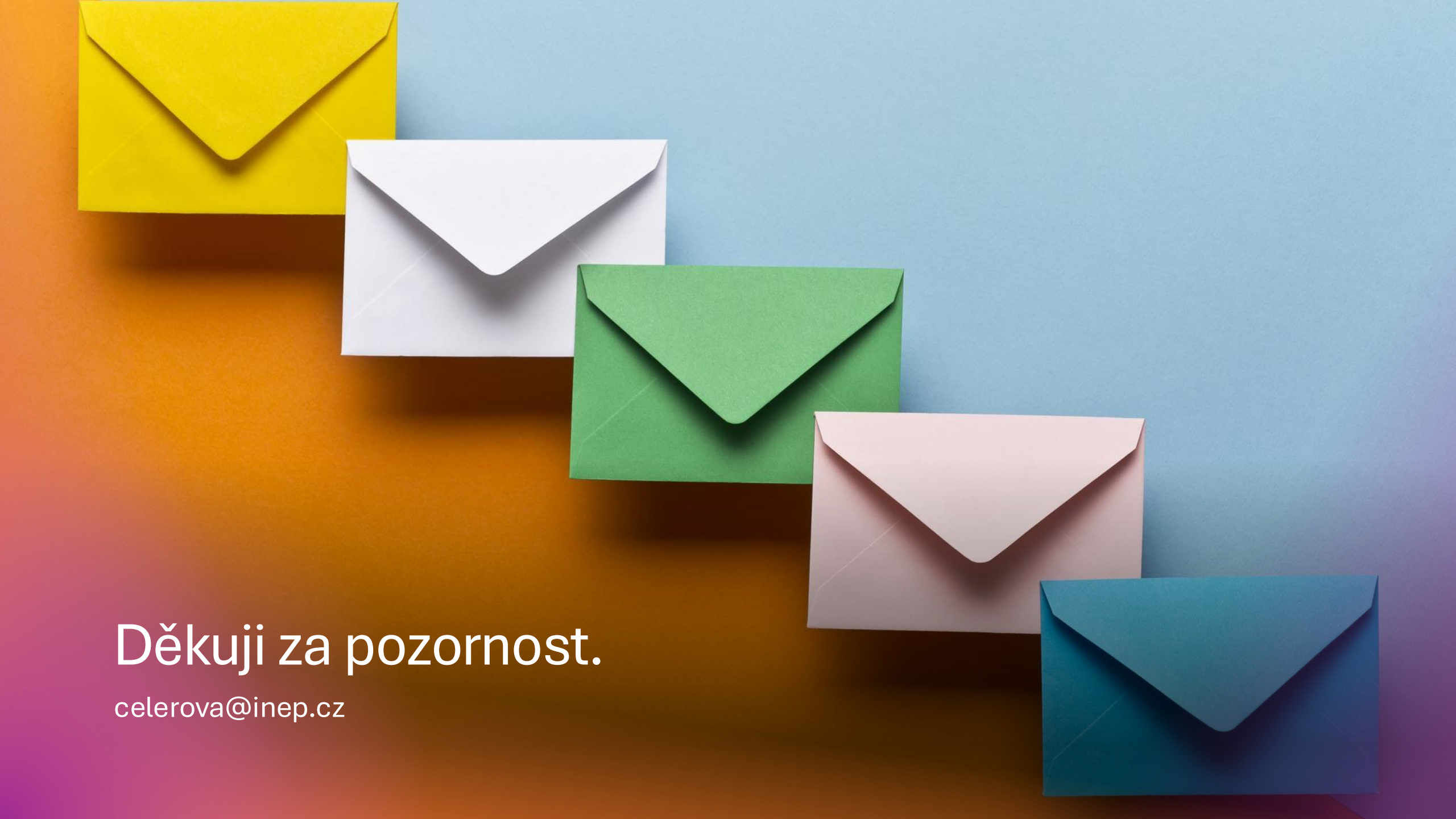
- Co vám nemoc ve studiu konkrétně komplikuje?
- Je váš stav stabilní, nebo kolísá?
- Co se děje při zhoršení? Kdy je problém největší?
- Jak vás ovlivňují podmínky okolí?
- Jak vypadá vaše léčba a kolik času vám bere?
- Potřebujete během výuky nebo zkoušek něco specifického?
- Co vám ve škole pomáhá?
- Co vám naopak situaci zhoršuje?
- Co můžeme upravit v podmínkách studia?
- Co jsou Vaše silné stránky?

UŽITEČNÉ TIPY

- Krizový plán **aneb plán pro „den blbec“**
 - Vytvořit plán pro jakýkoliv relaps, mít připravené maily + co je potřeba zařídit
- **Šablony mailů** pro studenty (copy-paste maily)
 - Náročné oslovování profesorů a vysvětlování onemocnění
- Výkyvy v rámci dne
 - Často bývají **nejhorší rána** (efekt medikace, možný útlum)
- Proaktivita – včasná **detekce varovných signálů**
 - Zaregistrovat změnu v chování (neodpovídá, nedochází) a proaktivně se doptat
- Vjezd a parkování v areálu

Chronická nemoc je jako **nechtěný plný úvazek**, který student nosí s sebou. Úkolem poradců není ubrat z nároků na vědomosti, ale odstranit „klacky“, které jim tento úvazek hází pod nohy.

Děkuji za pozornost.

celerova@inep.cz